

Etablering av lekeferdigheter

Fra direkte imitasjon til læring
gjennom observasjon av andre

Imitasjon

- Et utvikla imitasjonsrepertoar er en forutsetning for å tilegne seg nødvendig kunnskap og sosialisering
- kan forklare barns raske tilegning til komplekse atferder.
- Mangel på imitasjonsferdigheter fører til sterkt nedsatt læringshastighet.
- Etableres og opprettholdes som andre operante atferder:
 1. Positiv forsterkning øker sannsynligheten for imitasjon
 2. Øker sannsynligheten for at lignende atferder blir imitert
 3. Når noen imitasjoner er forsterket, vil andre lignende atferder imiteres uten forsterkning
 4. Mulighet for å lære barn som ikke imiterer, å imitere (Cooper et. Al, 1987.)

Imitasjon

- Definisjon:
Imitasjon forutsetter en modell som lager en hendelse (foranledning) som fører til en respons for den som lærer. Imitasjonen av modellen må forekomme etter presentasjonen av modellen, innen et gitt intervall. (Cooper et. Al, 1987.)
- Forsinket imitasjon- når modellen ikke lenger er tilstede: "High five"
- Generalisert imitasjon: sannsynligheten for at imitasjon forekommer i fravær av spesifikk trening og forsterkning av slike handlinger
 - forsterkningsbetingelser endres
- Tilegner seg ny kunnskap som opprettholdes av konsekvenser:
 - forsterkere gitt avhengig av imitasjonsferdighet gir høyere sannsynlighet for imitasjon av nye ferdigheter uten forsterkning.

Observasjonslæring

- Ved siden av klassisk og operant betinging, "Modeling" eller observasjonslæring.
- Forekommer når en person observerer en annen, omtalt som modell, utøve en bestemt handling. Observatøren ser modellen utføre handlingen uten å delta eller motta konsekvenser. Observatøren lærer atferden kun ved å se på modellen (Kazdin, 2001).
- Direkte imitasjon vs mer komplekse atferder
- Lærer gjennom å observere uten å motta konsekvenser - videreføring fra direkte imitasjon og forsterkningsbetingelser
- Barnet er ikke aktør, men observatør
- Opprettholdelse ut fra de konsekvensene modellen blir gitt
- Krever gjenhenting

- Observasjonslæring bestemmes av 4 prosesser som ligger til grunn for å modellere andre:

1. Oppmerksomhet

- Kunne skjelne mellom relevante kjennetegn ved den modellerte atferden, mindre til de irrelevante.

- Kunne holde fokus

2. Gjenkallelse/ hente tilbake det man har observert for å gjenta handlingen

3. Et visst atferdsrepertoar

- Motoriske og fysiske forutsetninger
- psykologiske

4. Motivasjon- ønske om å demonstrere det som er lært -betingede forsterkere

Etablering av observasjonslæring

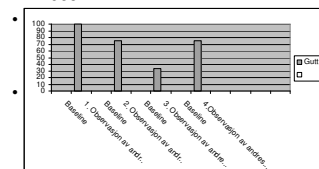
- Grunnleggende imitasjonsferdigheter, samarbeidsferdigheter og turtaking
- Lære nye ferdigheter gjennom observasjon av andre barn og tar et annet barns rolle gjennom å observere hva det gjør
- Baseline / pre test på ulike nivåer:
 1. Observasjon av andres manipulering med objekt
 2. Observasjon av andres motoriske handlinger
 3. Observasjon av andres utsagn
 4. Observasjon av andres rollelek

Etablering av observasjonslæring

- Innlæring ved hjelp av håndledning/instruks og forsterkning
- Enkle atferdskjeder, noen kjente
- Trening på treningrom og i tilrettelagte omgivelser, stua lekerom etc.
- Mestringskriterium

Etablering av observasjonslæring

- Gutt med krøller
- Gutt med briller
- Språk, lek og samhandling
- Prosedyre
- Video

Beskrivelse av prosedyre

Oppsummering og diskusjon

- Etterhvert ble "sosial" forsterkning mer verdifull
- Presentasjon av nye handlinger ble lært raskere-generalisering
- Bedre samspill og oppmerksomhet
- Ikke prøvd med andre barn som modell
- Observasjonslæring kan være forsinka modell
- Barn som er mindre oppmerksomme overfor andre barn.
- Mestringskriterium- forekomst av utrente handlinger
- Generalisering og "tilgang" på barn
- Samarbeid og opprettholdelse under "naturlige forsterkningsbetingelser"
- Opprettholdelse vs diagnose

Litteratur

- Bandura, (1989)
- Catania, Charles, A (2007). *Learning*. Usa: Sloan Publishing-Hall, Inc.
- Cooper et Al. (1987). *Applied Behavior Analysis*. Columbus Ohio: Menill Publishing Company
- Kazdin,
- Flora, S.R. (2004). *The power of Reinforcement*. New York: State University of New York
- Løvaas, Ivar, O (2003). *Opplæring av mennesker med forsinket utvikling- Grunnleggende prinsipper og programmer*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag A.S.